

FOTO: ANESSA/SHUTTERSTOCK

Glädjen är stor när man har skaffat husdjur, men för de flesta kommer den dag då man måste ta det tunga beslutet om att låta djuret somna in.

Djur i livets slutskede

TEXT: ANN-CHRISTIN MATHIASSEN

När vi befinner oss mitt i livet tillsammans med vårt djur är det svårt att tänka sig att det en dag ska ta slut. Men oavsett vi vill det eller ej, så kommer en dag då det är dags att ta farväl.

★ Kanske djuret varit orkeslöst en tid på grund av ålderdom. Eller också kommer ögonblicket plötsligt till följd av olycka eller sjukdom. Då kan det vara svårt att släppa taget om sin vän och man kanske hoppas in i det sista att djuret ska bli friskt.

Karin Nyman, chefsveterinär på Blå Stjärnans Djursjukhus i Borås, tycker att något av det svåraste i yrket är att ge besked om att ett djur inte kommer att överleva.

– Det är lättare nu än när jag var ny, men man vänjer sig aldrig helt eftersom det är en så känsloladdad situation.

Som veterinär försöker hon göra sitt bästa för att stunden för avlivningen ska bli så värdig som möjligt. Många djurägare efterfrågar avlivning i hemmet, men än så länge finns inte den möjligheten på Blå Stjärnans Djursjukhus i Borås. I stället har sjukhuset ett avskilt rum med dämpad belysning som används för ändamålet.

– Det bästa hade varit om rummet haft en separat utgång. För en del djurägare kan det vara skönt att slippa möta folk direkt efteråt.

Ibland får Karin in djur som är akut döende. Då blir det extra svårt för äga-

ren. Det händer också att ekonomiska aspekter avgör om ett djur ska avlivas eller ej.

Enda utvägen

– Alla har inte råd att betala en operation för 30 000 kronor. Då blir avlivning den enda utvägen, säger Karin.

Det kan även handla om rent praktiska orsaker. Ett djur som får diabetes kräver medicin och uppsikt under dagen. Då kan det vara svårt att finnas till hands för djuret utan att det påverkar resten av livet med jobb, vänner och familj.

En positiv utveckling är att synen på framför allt katter ser annorlunda ut i dag än för 20 år sedan.

– Förr var det vanligt att friska katter avlivades, numera görs det i de flesta fall endast då de är sjuka eller gamla.

När beslutet om avlivning väl är fattat, ser Karin till att allt det praktiska är avklarat innan, så att djurägaren får en chans att koncentrera sig på stunden för avskedet. Karin pratar med djurägaren, så att de är överens om problemet. Sedan får ägaren skriva på ett papper som godkänner att Karin får ta bort djuret. Man beslutar även vad som ska hända med djurkroppen efteråt.

Karin tycker att det är bra om ägaren tar det lugnt och samlar sig innan avlivningen. De flesta djurägare vill vara med när sprutan ges och det är positivt. Men det är förstås okej att avstå om man känner att man inte klarar av det. Då kan man i stället få se djuret efteråt om man orkar.

När stunden är inne får djuret först en lugnande spruta för att det ska kunna slappna av. När djuret sedan är trött och dåsig får det en överdos av narkosmedel och somnar in. Djuret blir medvetslöst och hjärtat slår sitt allra sista slag.

Många tycker att det är svårt att lämna djuret sedan det dött. Karin brukar märka vilka som vill vara ensamma med sitt djur och vilka som behöver prata av sig. Även om schemat är hektiskt försöker hon alltid ta sig tid att lyssna och stötta om behovet finns.

FOTO: KHAKIMULLIN ALEKSANDR/SHUTTERSTOCK

Det bästa är om barnen kan få vara med vid avskedet.

– Det känns väldigt speciellt att få vara med i en stund som är så privat och betydelsefull. Jag har fått höra många fina historier om djuren genom årens lopp. Man blir otroligt berörd och ibland får jag bita mig i läppen för att inte själv börja gråta.

Sorgeprocess

Hur människor reagerar på sorgen är individuellt. En del skriver brev eller lägger ett gosdjur hos djuret. Någon kanske tar en lock som minne. Andra känner att det inte behövs, för de kommer ändå alltid att minnas hur djuret kändes och luktade.

Många föräldrar undrar vad de ska säga till sina barn. Då brukar Karin svara att de ska säga som det är – att djuret dött.

– Det bästa är om barnen kan få närvara vid avskedet. Jag har haft många fina stunder där barn varit med.

För många väntar en smärtsam sorgeprocess efter att djuret gått bort. Det behöver inte vara lättare att förlora ett djur än en människa, anser Karin.

– Omgivningen kan vara oförstående när det är ett djur man sörjer. Man kan få höra kommentarer som "Ja, men köp en ny hund då". Men sorgen efter djuret är något man måste få lov att ta sig igenom. Precis som vilken annan sorg som helst. □

BÖCKER ATT LÄSA TILLSAMMANS MED BARNEN NÄR HUSDJURET DÖTT:

"Adjö, herr Muffin" av Ulf Nilsson

"Resan dit upp" av Nicholas Allan

"En stjärna vid namn Ajax" av Ulf Stark

AVLIVNING I HEMMET

En del vill att djuret ska få somna in i sitt hem för att slutet ska bli så värdigt som möjligt. Många djur kan bli stressade av att transporteras och komma till en ny miljö, speciellt när de inte är friska.

Ring till olika kliniker och djursjukhus och fråga vilka veterinärer som gör hembesök. Prata igenom hur du har tänkt dig det hela, så att ni är överens om hur allt ska gå till.

Ofta kräver hembesöken en viss framförhållning, så det gäller att vara ute i god tid.

Det bästa är om det finns en veterinär på nära håll som du känner väl och har förtroende för. Räkna dock med att kostnaden blir mycket större än vad den skulle bli på en veterinärmottagning.

Vid avlivning i hemmet finns stora möjligheter att skapa en harmonisk och lugn miljö för djurets sista stund i livet.

Välj ut en plats där du vill att djuret ska få somna in. Fundera på om du vill tända levande ljus, ha stillsam musik i bakgrunden eller bara låta tystnaden råda. Det kan bli en del läckage av urin och avföring,

därför är det bra att rasta djuret innan (om det klarar av det) och ha ett tåligt, tvättbart underlag.

Ha gärna en filt eller liknande till hands om du vill att djuret ska svepas in i något. Många vill också göra i ordning sitt djur efteråt, precis som man gör med en människa.

Kanske du vill tvätta bort eventuellt spill från urin och avföring, borsta djuret eller klippa klorna. Det kan skapa en känsla av att man bidragit till ett värdigt slut för djuret.